

ב. ורימוני בדין, רימונים מן המקום שנקרא "בדין".

ג. וחביות פתומות של יין [מאירי].⁽³⁾

ד. וחלפי תרדין, הוא מין אחד של תרדין שאינן חלקות אך שעירות מעט, והן חשובות במינן [מאירי].

ה. וקולחי כרוב.

יש מיני כרוב שאינם מגדלים קלח עם העלה, ואילו למין זה קלח גס ועבה, הגדל עם העלה, והוא החשוב שבמינו.

ו. ודלעת יונית, היא חשובה אצלם במינה [מאירי].

ורבי עקיבא מוסיף:

ז. אף ככרות לחם של בעל הבית שהן גדולות.

אבל ככרות של נחתום, שהן קטנות, הרי הן בטלות [תוספות].

הראויין — מתוך אלו שנמנו — להיות

ב-א9 כולן ידלקו [וכדמפרש ואזיל טעמא מפני מה אינן בטלות], דברי רבי מאיר.

וחכמים אומרים: יעלו [יתבטלו החבילות האסורות] באחד ומאתיב.

אם היו מאתים חבילות של היתר כנגד חבילה אחת של איסור. שכך הוא שיעור ביטול ברוב בכלאי הכרם.⁽¹⁾

ומפני מה אמר רבי מאיר "כולן ידלקו"?

שהיה רבי מאיר אומר: כל איסור מאיסורי הנאה כגון ערלה או כלאי הכרם שדרבו לימנות — וכחבילות אלו שהן נמכרות במנין ולא באומד — הרי הוא מקדש [אוסר בהנאה] את המותר שנתערב בו, ואפילו היו מאתים כנגדו.

ואילו חכמים אומרים: אינו מקדש אלא ששה דברים בלבד.

רבי עקיבא אומר: שבעה דברים.

ואלו הן:

א. אגוזי פרך, אגוזים של המקום שנקרא "פרך" [רש"י⁽²⁾].

דוקא, אלא אף כאן אתה יכול לסמוך קצת. ומדברי רש"י כאן נראה שעיקר דרשה הוא, שאם לא כן, היה רש"י מביא את הדרשה בספרי.

2. והתוספות פירשו שהוא סוג של אגוזים שנפרך מעצמו.

3. כתב המאירי: יש מפרשים [תוספות זבחים עב ב] אף של שמן ואין נראה כן, שלא נאמר בשל יין אלא שכשהם סתומות היין חזק וחשוב, וכשהן פתוחות היין מפיג טעמו.

1. פירש רש"י: כדילפינן בפסחים מה א מדכתיב: "כשה אחת מן הצאן מן המאתים", ו"מן המאתים" על הנסכים קאי, ואמר הכתוב שיביא את הנסכים ממותר שתי מאות שנשתירו בבור, כלומר, שאם נתערב בתוכו איסור ערלה או כלאי הכרם ויש בבור מאתיים כנגדו, יביא את הנסכים מאותו בור, כיון שנתבטל האיסור שנתערב בתוכו.

וכתב שם רש"י: ובעלמא בספרי נפקא לן שפיר דערלה וכלאי הכרם בטלין במאתים, והאי"מכאן" [לערלה שבטילה במאתים] לאו

וריש לקיש סבר: "כל" שדרכו לימנות —
שנינו שאינו בטל.⁽⁸⁾

לעיל בגמרא מבוואר, שאמר רבי יוחנן לריש לקיש "והלא אני שונה, חתיכה בחתיכות עולה". ולמד מכאן רבי יוחנן ש"את שדרכו לימנות שנינו", וחתיכה שאין דרכה תמיד לימנות הרי היא בטילה.

ועתה מבארת הגמרא:

מאי חתיכה, כלומר: היכן שנינו "חתיכה בחתיכות עולה"?

אסורים באיסור ערלה [כגון אגוזים רימון וחביות⁽⁴⁾] הרי הן מקדשים כשהן אסורים באיסור ערלה.

ואותן — מתוך אלו שנמנו — הראויין לכלאי הכרם [כגון תרדין וכרוב ודלעת. וכן ככרות של בעל הבית לרבי עקיבא], הרי הן מקדשים כשאסורים הם באיסור כלאי הכרם.⁽⁵⁾

ועל משנה זו נחלקו רבי יוחנן וריש לקיש:⁽⁶⁾

רבי יוחנן סבר: "את" שדרכו לימנות —
שנינו שאינו בטל.⁽⁷⁾

וסוגיא כוותיה בכליה תלמודא דדבר שבמיני לא בטיל⁽⁸⁾; ובקרבן אורה כתב שכן נראה גם מדברי רש"י, וראה עוד שיטות בזה בדברי הרב המגיה על הריטב"א ציון 980.

7. כתבו התוספות בשם הירושלמי, שאין "את שדרכו לימנות" אלא עשרה דברים, וביארו דהיינו ששת הדברים שמנו חכמים ועוד ארבעה דברים, וי"מ השבעה שנמנו במשנה ועוד שלשה דברים, ראה שם בדבריהם.

8. הקשו התוספות: כיון דלריש לקיש תרומה בזמן הזה דרבנן [ואף לרבי מאיר שהוא התנא דמתניתין וכמו שהוכיחו], אלמא בטלה קדושת הארץ, אם כן כלאי הכרם נמי דרבנן, ואמאי תני "כל שדרכו", הא בדרבנן אין אוסר "כל שדרכו", וכמו עיגול שהוא עולה בעיגולים כיון שתרומה בזמן הזה דרבנן.

[ובתוספות רבינו פרץ הקשה, שהרי תלתן אינו אסור בכלאי הכרם אלא מדרבנן — דקנבוס ולוף אסרה תורה — ולמה אמרינן ביה "כל שדרכו", ולכאורה לפי מה שפירש רש"י לעיל, לא אמרינן בדרבנן בטיל "כל שדרכו" רק אם

4. החביות ראויין להיות אסורין גם בכלאי הכרם, אלא כוונת המשנה לומר, שאותן הראויים להיות ערלה או להיות אסורין "גם" כשהם ערלה, ואין כוונתה למעט את אלו שראויים להיות אסורים בשני האיסורים.

5. בתוספות פירשו שני פירושים למה לא נזכרה תרומה:

האחד: משום דכולהו שייכי בתרומה, ואין שייך לומר "הראוי לתרומה תרומה".

השני: תנא זה סובר שאף דבר חשוב אינו בטל רק כשהוא גם איסור הנאה, אבל תרומה שאינה אסורה בהנאה לזארים, הרי היא בטילה אף כשהיא חשובה.

6. כתב הריטב"א: "רוב המפרשים הסכימו, דפלוגתא דריש לקיש ורבי יוחנן היינו לרבי מאיר, ולפיכך תפסו לשונו, וכו' נחלקו אי אמר רבי מאיר שדרכו או כל שדרכו, אבל לרבנן את שדרכו בטל, שלא אסרו הם אלא ששה דברים השנויים בנמשנתנו בלבד שהם חשובים מאד; והא דאיפליגו ריש לקיש ורבי יוחנן אליבא דרבי מאיר, היינו משום דסבירא להו דהלכתא כוותיה,

שבדרך כלל מוכרים אותם במנין, לפיכך אינם בטלים.⁽⁹⁾

קתני מיהת רישא, שחתיכה בחתיכות תעלה. ומכאן הוכיח רבי יוחנן ש"את שדרכו לימנות שנינו", וחתיכה בטילה.

אמר רבי חייא בריה דרב הונא ליישב שיטתו של ריש לקיש הסובר "כל שדרכו לימנות שנינו", ותיקשי ליה הך ברייתא, שהרי חתיכה דרכה לימנות, ומכל מקום בטילה:

הכא במאי עסקינן, בחתיכה שנימוחה, ושוב אין דרכה לימנות. ואינה חשובה, ובטילה כשאר דברים.

ותמהינן: אי הכי, מאי טעמא דרבי יהודה?

כלומר: הניחא אי לא מיירי בנימוחה, הרי יש לפרש טעמו של רבי יהודה שהוא סובר "כל שדרכו לימנות" אינו בטל, ולפיכך חתיכה ופרוסה אינן בטלות. אבל מאחר שביארנו שבנימוחה עסקינן, תיקשי לך: מאי טעמא דרבי יהודה!?

משום דרק לגבי אותן מצוות שלא נתחייבו בהם אלא אחר שכבשו את הארץ, בזה הוא דאמרינן דמאחר שגלו בטלה קדושת הארץ דהוי כקודם כיבוש, אבל כלאי הכרם שאיסורה אינה תלוי בכיבוש, בזה לא איכפת לן מה שגלו ישראל מן הארץ כדי לבטל קדושת ארץ ישראל.

9. תאמר בתרומה טמאה ובלחם הפנים טמא, שאף כהן אינו יכול לאוכלו ולשריפה אזיל; והוסיף רש"י: "אע"ג דעיגול של תרומה בעיגולין של חולין הרי הוא עולה כמו ששנינו לעיל, ולדעת רבי יוחנן הרי הטעם הוא משום דאינו

דתניא: חתיכה [הנמכרת במנין דרך כלל, ופעמים באומדן] של חטאת טמאה, האסורה באכילה אפילו לכהנים, שנתערבה במאה חתיכות של חטאות טהורות.

וכן פרוסה [הנמכרת במנין דרך כלל, ופעמים באומדן] של לחם הפנים טמאה, האסורה באכילה אפילו לכהנים, שנתערבה במאה פרוסות של לחם הפנים טהורות.

הרי זו תעלה [תיבטל], וכל התערובת מותרת באכילה.

רבי יהודה אומר: לא תעלה, ובהמשך הגמרא יתבאר טעמו של רבי יהודה.

אבל חתיכה של חטאת טהורה המותרת לכהן ואינה אסורה אלא לזרים, שנתערבה במאה חתיכות של חולין טהורות —

וכן פרוסה של לחם הפנים טהורה המותרת לכהן ואינה אסורה אלא לזרים, שנתערבה במאה פרוסות של חולין טהורות —

דברי הכל לא תעלה, הואיל ואפשר למוכרן כולן לכהן בהפסד מועט, וגם הן דברים

תרומה בזמן הזה דרבנן, אבל תרומת פירות אף שהוא מדרבנן לא אמרינן כן, אם כן הוא הדין תלתן גבי כלאי הכרם הוי כמו תרומת פירות לרבנן; וראה שם בדברי רבינו פרץ].

ותירצו: דכלאי הכרם חדא דרבנן, דבזמן בית המקדש הרי הוי דאורייתא, אבל עיגול תרתי דרבנן, חדא, דבטלה קדושת הארץ, ועוד, דאפילו בזמן שבית המקדש קיים תרומת תאנים דרבנן, וראה עוד מה שתירצו.

והקרן אורה פקפק במה שנקטו התוספות דכשם שתרומה בזמן הזה דרבנן כך כלאי הכרם בזמן הזה דרבנן, וכתב דלא משמע כן, והטעם,